

STANOVISKO REPUBLIKOVEJ ÚNIE ZAMESTNÁVATEĽOV

Dokument záverečnej konzultácie o informáciách uvedených v článku 26 ods. 1 nariadenia Komisie (EÚ) 2017/460 zo 16. marca 2017, ktorým sa stanovuje sieťový predpis o harmonizovaných štruktúrach taríf za prepravu plynu

<https://www.eustream.sk/sk/transparency/verejne-konzultacie/dokument-zaverecnej-konzultacie-informaciach-uvadenych-clanku-26-ods-1-nariadenia-komisie-eu-2017-460-zo-16-marca-2017-ktorym-stanovuje-sietovy-predpis-harmonizovanych-strukturach-tarif-za-prepravu-plynu-2.html>

Spoločnosť Eustream, na základe poverenia Úradu pre reguláciu sieťových odvetví, vyhlasuje záverečnú konzultáciu týkajúcu sa metodiky určovania referenčných cien za prístup do prepravnej siete a prepravu plynu v Slovenskej republike v zmysle požiadaviek čl. 26 nariadenia Komisie (EÚ) 2017/460 zo dňa 16. marca 2017, ktorým sa stanovuje sieťový predpis o harmonizovaných štruktúrach taríf za prepravu plynu. Hlavným dôvodom začatia záverečnej konzultácie je novelizácia zákona č. 250/2012 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach prostredníctvom zákona č. 116/2026 Z. z. [1], na základe ktorého je spoločnosť Eustream ako regulovaný subjekt povinná, s účinnosťou od 1. júla 2026, každoročne predkladať cenový návrh najneskôr do 31. augusta kalendárneho roka na nasledujúci rok. **Nakoľko** oproti predchádzajúcej konzultácii **nedošlo v predpokladoch k materiálnym zmenám, ekonomické predpoklady, ktoré viedli k návrhu taríf, sa však potvrdili a tarify schválené Úradom pre reguláciu sieťových odvetví v rozhodnutí č. 0040/2026/P boli nižšie ako tarify navrhované spoločnosťou Eustream, spoločnosť Eustream preto navrhuje začať konzultáciu s návrhom taríf, ktorý je obsahovo obdobný poslednému konzultačnému a cenovému návrhu.**

Pripomienky RÚZ k predkladanému materiálu

RÚZ berie na vedomie kroky spoločnosti Eustream smerujúce k posilneniu bezpečnosti a diverzifikácii dodávok zemného plynu pre Slovenskú republiku, najmä rozvoj alternatívnych prepravných trás a možností obojsmernej prepravy plynu. Tieto opatrenia prispeli k vyššej odolnosti prepravnej siete a k zníženiu rizík spojených s jednostrannou závislosťou od prepravných trás. RÚZ zároveň vníma informácie o opatreniach na zvyšovanie efektívnosti prevádzky, optimalizáciu nákladov a prispôbenie organizačnej a personálnej štruktúry aktuálnym trhovým podmienkam. Za relevantný krok považujeme aj zohľadnenie špecifik domáceho trhu prostredníctvom zníženej tarify pre domáci bod.

S vedomím týchto krokov a ich významu pre bezpečnosť dodávok však vyjadrujeme nesúhlas s návrhom spoločnosti eustream, a. s., v zmysle ktorého sa v Metodike stanovenia taríf za prístup do prepravnej siete a prepravu zemného plynu (bod 1 – Úvod) a v Dokumente záverečnej konzultácie o informáciách uvedených v článku 26 ods. 1 nariadenia Komisie (EÚ) 2017/460 zo 16. marca 2017, ktorým sa stanovuje sieťový predpis o harmonizovaných štruktúrach taríf za prepravu plynu [bod 3.3, bod (i)] navrhuje podstatne zvýšiť finálne referenčné ceny, resp. tarify za prístup do prepravnej siete a prepravu zemného plynu pre kalendárny rok 2027 na úrovni 620,50 EUR a 584,00 EUR (domáci bod). V prípade, že by tieto tarify takto ustanovil aj Úrad pre reguláciu sieťových odvetví (ďalej len „Úrad“) vo svojom rozhodnutí, predstavovalo by to navýšenie o cca 55 %, resp. 62 % oproti aktuálne platnej tarifnej úrovni (401,50 EUR, resp. 361,35 EUR). Za mimoriadne významné pritom považujeme, že samotný eustream uvádza, že ekonomické predpoklady, ktoré viedli k predchádzajúcemu návrhu taríf, sa potvrdili a predpokladané toky plynu zodpovedajú predpokladom predchádzajúceho návrhu. Súčasne uvádza, že nový návrh je obsahovo obdobný predchádzajúcemu návrhu a neobsahuje materiálne zmeny, ktoré by odôvodňovali stanovenie odlišných taríf. Za tejto situácie by sme uvítali vysvetlenie, prečo nový návrh eustreamu nereflektuje cenové rozhodnutie Úradu č. 0040/2026/P, ktorým Úrad pre rok 2026 pri zachovaní nákladovo orientovaného základu a po zohľadnení pripomienok a Správy ACER pristúpil k podstatnej sekundárnej úprave referenčných cien benchmarkingom a určil podstatne nižšiu tarifnú úroveň.

Navrhované zvýšenie taríf z uvedených dôvodov a vzhľadom na ekonomickú situáciu slovenského priemyslu a hospodárstva ako celku považujeme za neakceptovateľné. Slovenská ekonomika v rokoch 2025 aj 2026 rastie minimálnym tempom a slovenský priemysel aj v dôsledku vysokých cien energií ďalej stráca konkurencieschopnosť na svetových trhoch. Priemyselné podniky sú už teraz zaťažené dôsledkami postupných konsolidačných balíčkov verejných financií, ktoré od roku 2024 opakovane zvyšujú daňovo-odvodové zaťaženie firiem aj zamestnancov, znižujú príjmy a ďalej predražujú podnikanie na Slovensku. Vysoké ceny energií pritom už dnes predstavujú celoeurópsky problém. V čase, keď Európska únia prijíma opatrenia na posilnenie priemyselnej konkurencieschopnosti a členské štáty hľadajú spôsoby, ako zmierniť nákladové zaťaženie priemyslu, by slovenská

regulačná politika mala v čo najväčšej miere zohľadňovať potrebu zachovania konkurencieschopnosti domácich aktérov. Zvyšovanie regulovaných prepravných taríf plynu v takomto prostredí by tieto snahy ďalej komplikovalo.

Navrhované navýšenie by pre jednotlivé priemyselné podniky, najmä energeticky náročné odvetvia závislé od zemného plynu, znamenalo dodatočné náklady rádovo v státisícoch až miliónoch eur ročne, a to bez akéhokoľvek zlepšenia kvality alebo rozsahu poskytovaných prepravných služieb. Takéto dodatočné náklady v čase bezprecedentného tlaku globálnej konkurencie, geopolitickej neistoty a transformácie smerom k nízkouhlíkovej ekonomike, a to v čase, keď slovenský priemysel čelí rastúcim odvozom, slabému externému dopytu a tlaku lacnejšej zahraničnej konkurencie, budú mať jednoznačne priamy vplyv na investičné rozhodnutia, udržanie výroby na Slovensku a zamestnanosť v jednotlivých priemyselných odvetviach.

Okrem vyššie uvedeného považujeme za opodstatnené aj zdôvodnenie spôsobu stanovenia cieľových výnosov spoločnosti eustream, a. s., a ocenenia regulačnej bázy aktív. o to viac, že cieľové výnosy v aktuálnom návrhu opäť vzrástli – na 471,753 mil. EUR oproti cca 460,7 mil. EUR v predchádzajúcom konzultačnom návrhu – pričom z predložených podkladov nie sú, podľa nášho názoru, dostatočne zrejmé dôvody tohto nárastu. Eustream pritom výslovne uvádza, že uvedená hodnota cieľových výnosov nezahŕňa efekt benchmarkingu. Žiadame preto, aby boli transparentne preukázané cieľové výnosy, výnosy vyplývajúce z referenčných cien pred aplikáciou benchmarkingu a predpokladané výnosy po jeho aplikácii, vrátane vysvetlenia prípadného rozdielu. Domnievame sa, že pri stanovení taríf je dôležité, aby cenotvorba vychádzala zo skutočných, ekonomicky oprávnených nákladov spojených s poskytovaním prepravných služieb; náklady súvisiace s nevyužívanými alebo len minimálne využívanými prevádzkami nemožno bez ďalšieho považovať za náklady prenositeľné na koncových odberateľov. Zároveň sa domnievame, že ževýpadok výnosov Eustreamu z medzinárodného tranzitu plynu, ku ktorému došlo v dôsledku okolností mimo vplyvu odberateľov, by sa nemal premietnuť do taríf uhrádzaných slovenským priemyslom a domácnosťami.

Zásadnú pozornosť je podľa nášho názoru potrebné venovať aj skutočnosti, že prístup zvolený eustreamom pre rok 2027 sa bez primeraného vysvetlenia odchyľuje od prístupu, ktorý k tej istej otázke zaujal Úrad v cenovom konaní pre rok 2026. Úrad v rozhodnutí č. 0040/2026/P vychádzal zo Správy ACER a z pripomienok predložených v konzultačnom procese a dospel k záveru, že napriek poklesu tranzitných tokov stále existuje relevantná konkurencia najmä zo strany prepravných systémov v okolitých členských štátoch. Súčasne však výslovne uviedol, že v dôsledku zmeny prepravných trás nemôžu slovenskej prepravnej sieti priamo konkurovať trasy vo Francúzsku, Nemecku, Belgicku a pod., a pri aplikácii benchmarkingu preto vychádzal z relevantnejších regionálnych konkurenčných trás.

Úrad zároveň konštatoval, že zvýšenie taríf môže viesť k využívaniu alternatívnych trás, k ďalšiemu poklesu príjmov eustreamu a následne k ďalšiemu zvýšeniu taríf v nasledujúcom období, a výslovne uviedol, že objemové riziko nemožno prenášať na domácich spotrebiteľov. Eustream v návrhu na rok 2027 tieto závery nijako presvedčivo nereflektuje. Naopak, pri benchmarkingu opätovne používa široký okruh prevádzkovateľov z viacerých členských štátov a výsledkom je tarifa 620,50 EUR, teda približne o 55 % vyššia ako tarifa, ktorú Úrad určil na rok 2026. Ak eustream sám uvádza, že ekonomické predpoklady a predpokladané toky sa oproti predchádzajúcemu návrhu materiálne nezmenili, nie je zrejmé, na základe akých skutočností alebo metodických dôvodov má byť regulačný prístup Úradu zvolený pre rok 2026 pre rok 2027 opustený. Žiadame preto, aby eustream tento rozdiel v návrhu transparentne a konkrétne odôvodnil.

V neposlednom rade považujeme za nevyhnutné zdôrazniť otázku použitia benchmarkovej metódy. Správa ACER uviedla, že benchmarking má byť použitý ako úprava konkrétnych IP taríf s cieľom umožniť konkurenciu s alternatívnymi prepravnými trasami, pričom prvým krokom má byť identifikácia preukázanej a účinnej konkurencie medzi konkrétnymi prepravnými trasami. Úrad tento prístup v rozhodnutí č. 0040/2026/P premietol do vlastného výberu relevantných regionálnych konkurenčných trás. Eustream však v návrhu na rok 2027 opätovne zahrnuje do benchmarkingu široký okruh prevádzkovateľov z viacerých členských štátov bez toho, aby pri každom z nich preukázal konkrétnu konkurenčnú trasu relevantnú pre slovenskú prepravnú sieť. Eustream zároveň uvádza priemernú tarifnú úroveň benchmarkovaných prevádzkovateľov bez eustreamu vo výške 73,8 EURcent/MWh/100 km, maximum vo výške 158,2 EURcent/MWh/100 km a po benchmarkovej úprave hodnotu pre slovenský prepravný systém vo výške 101,6 EURcent/MWh/100 km, pričom pred benchmarkovou úpravou predstavuje táto hodnota 206,1 EURcent/MWh/100 km. Z konzultačných dokumentov nie je zrejmé, na základe akého objektívneho a reprodukovateľného kritéria bola z uvedeného intervalu zvolená práve hodnota 101,6 EURcent/MWh/100 km. Žiadame preto, aby eustream vysvetlil mechanizmus, na základe ktorého bola výsledná benchmarková hodnota

určená, a aby pri každom benchmarkovanom prevádzkovateľovi identifikoval konkrétny konkurenčný prepravný smer alebo trasu.

Osobitne poukazujeme na skutočnosť, že v návrhu na rok 2027 zostáva zachovaný aj prístup, podľa ktorého finálne referenčné ceny pre domáci bod, Veľké Kapušany a Budince nemusia slúžiť ako vyvolávacie ceny pre produkty ročnej štandardnej kapacity, hoci ACFR odporučil, aby sa reserve prices pre ročné kapacitné produkty vypočítavali podľa použitej RPM na všetkých bodoch. Rovnako zostávajú zachované prvky komoditných taríf, ku ktorým ACER v predchádzajúcom posúdení vznesol konkrétne výhrady, najmä short-haul domestic discount a doplnkový poplatok na pokrytie výnosov.

Vzhľadom na uvedené považujeme za dôležité posúdenie vplyvu opakovaného zvyšovania taríf na koncových odberateľov, najmä ak takéto zvýšenie nie je sprevádzané zodpovedajúcim rozšírením alebo zlepšením poskytovaných služieb, čo vyvoláva aj otázky o súlade s čl. 102 Zmluvy o fungovaní Európskej únie a s primeranosťou navrhovanej cenovej hladiny vo vzťahu k ekonomickej hodnote poskytovanej služby. S, Z týchto dôvodov návrh na zvýšenie taríf za prístup do prepravnej siete a prepravu zemného plynu na úroveň 620,50 EUR a 584,00 EUR odmietame.